

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องระบบเสียงภาษาไทยถิ่นสงขลา เท่าที่ผ่านมา ไม่เคยมีผลงานใดที่จัดหน่วยเสียง / ฦ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยถิ่นสงขลาเลย เช่น งานของวิจิตร ณัฏฐวิบูลย์ (2498-99 : 58) และช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ (2516) ดังจะได้อ้างถึงไว้ใน 1.7.3

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยซึ่งใช้ภาษาไทยถิ่นสงขลาเป็นภาษาพูดในครอบครัว กลับสังเกตเห็นว่า ปัจจุบันในหมู่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นสงขลา ได้เริ่มมีการออกเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าวแตกต่างไปจากลักษณะที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าเสียง / ฦ / ซึ่งเป็นปฏิภาคกับเสียง / ฦ / ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะมีการออกเสียงเป็นทั้ง [ฦ] และ [ฦ] ปรากฏการณ์ดังกล่าว เห็นได้ชัดมากในชุมชนเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาสูง

ที่น่าสนใจยิ่งกว่านั้น คือ การที่เสียง [ฦ] ดังกล่าว ได้กลายเป็นรูปภาษาที่ถูกประณามในกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงบางกลุ่ม ผู้พูดซึ่งใช้เสียง [ฦ] มักจะถูกหัวเราะหรือล้อเลียนว่าเป็นคนพูดไม่ชัด หรือมาจากถิ่นที่ไม่เจริญ ในโรงเรียนจะมีการสอนว่าเสียง [ฦ] เท่านั้น เป็นเสียงที่ถูกต้อง ส่วนเสียง [ฦ] จะถูกแก้ไขโดยควรจะเป็นเสียงที่ "ไม่ถูกต้อง" การที่เสียง [ฦ] ดังกล่าว ได้กลายเป็นรูปภาษาที่ถูกประณามโดยกลุ่มคนรุ่นใหม่ และกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงอาจเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาไทยถิ่นสงขลาได้

จากการสังเกตของผู้วิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการทบทวนแนวคิดของนักภาษาศาสตร์หลายท่าน ที่เคยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์การแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคม เช่น อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม ทักษะติดต่อภาษาถิ่นทำให้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาปรากฏการณ์การแปรของเสียง (ฦ) วิจัยสังเกต พบ ในชุมชนเมืองสงขลาไปแล้วอย่างจริงจัง เพื่อพิสูจน์ว่าเสียง (ฦ) มีการแปรไปตามปัจจัยทางสังคม ดังที่ผู้วิจัยได้คาดหมายไว้

ก่อนที่จะทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้เคยทดลองศึกษาการแปรของเสียง (ฦ) ตามปัจจัยทางสังคม ณ ชุมชนเมือง ของจังหวัดสงขลา พบว่าปัจจัยทางสังคมต่างๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (ฦ) จริงดังที่คาดหมายไว้ นอกจากนี้ ยังสังเกตเห็นว่าการใช้ภาษาถิ่นหรือภาษามาตรฐานมากในชีวิตประจำวัน และทัศนคติต่อภาษาถิ่นก็มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกใช้รูปแปรต่างๆ ของเสียง (ฦ) ด้วย (ดู 1.7.3)

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้น ผลการวิจัยยังไม่ได้ให้คำตอบที่สมบูรณ์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทางสังคมกับการออกเสียง (ฦ) ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาการแปรของเสียง (ฦ) ตามปัจจัยทางสังคม ณ ชุมชนเมืองของจังหวัดสงขลา โดยนำตัวแปรแวดล้อมภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น มาเป็นตัวแปรสำคัญที่ศึกษา นอกเหนือไปจากตัวแปรเพศ อายุ และการศึกษา ซึ่งอาจทำให้ได้ภาพความสัมพันธ์ของตัวแปรทางสังคมกับการออกเสียง (ฦ) ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาการแปรของเสียง (ฦ) ในเขตชุมชนเมืองของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.2.2 ศึกษาว่าตัวแปรทางสังคมใดบ้างที่มีผลต่อการแปรของเสียง (ฦ)

1.3 สมมุติฐานในการวิจัย

การแปรของเสียง (ฦ) ในภาษาถิ่นสงขลา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมของผู้พูด ได้แก่ การศึกษา, เพศ, ทัศนคติ และแวดวงการใช้ภาษาของผู้พูด ดังนี้คือ

คนมีการศึกษาสูง จะมีการใช้ [ฦ] น้อยกว่าคนมีการศึกษาต่ำ

คนอายุน้อย จะมีการใช้ [ฦ] น้อยกว่าคนอายุมาก

เพศหญิง จะมีการใช้ [ฦ] น้อยกว่าเพศชาย

คนที่มีทัศนคติทางลบต่อภาษาถิ่นสงขลา จะมีการใช้ [ฦ] น้อยกว่าคนที่มีทัศนคติทางบวกต่อภาษาถิ่นสงขลา

คนที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวันน้อย จะมีการใช้ [ฦ] น้อยกว่าคนที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวันมาก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 เลือกศึกษาเฉพาะเขตเทศบาลเมือง ของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเขตชุมชนเมืองที่มีความเจริญสูงสุดของจังหวัด และพบว่าคนรุ่นใหม่ของชุมชนนี้เป็นจำนวนไม่น้อย ที่ใช้ภาษามาตรฐานในการสื่อสารประจำวัน และพูดภาษาถิ่นของตนบ้างแต่น้อย นอกจากนี้ ยังพบว่าคนรุ่นใหม่บางกลุ่มก็ไม่สามารถพูดภาษาถิ่นของตนได้แล้วอีกด้วย เนื่องจากพ่อแม่ไม่ยอมสอนให้พูด ชุมชนที่มีลักษณะทางสังคมดังกล่าว เป็นชุมชนที่ผู้วิจัยคาดว่าจะพบการแปรของเสียง (ฦ) อย่างเด่นชัดมาก

1.4.2 ศึกษาเฉพาะวันลีลาแบบสัมภาษณ์เท่านั้น

1.5 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรทางภาษา ในที่นี้คือ เสียง (h) ในภาษาถิ่นสงขลา ส่วนตัวแปรทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น ซึ่งอาจกล่าวถึงโดยละเอียดได้ดังนี้

1.5.1 ตัวแปรทางภาษา

ตัวแปรทางภาษาในงานวิจัยนี้ คือ เสียง (ฐ) ซึ่งเป็นเสียงเสียดแทรกที่เส้นเสียงนาลิก (strongly nazalized glottal fricative) ในภาษาถิ่นสงขลา ซึ่งปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยวเท่านั้น และเป็นปฏิภาคกับเสียง / ฎ / ในภาษาไทยกรุงเทพฯ หรือภาษาไทยมาตรฐานนั่นเอง

1.5.2 ตัวแปรทางสังคม

ตัวแปรทางสังคมที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น ดังนี้

1.5.2.1 ตัวแปรเพศ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการได้ภาพรวมของการใช้ภาษาจริง ทั้งในเพศชายและหญิงในชุมชนที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากทั้ง 2 เพศ

1.5.2.2 ตัวแปรอายุ ผู้วิจัยได้จัดช่วงห่างในกลุ่มอายุหนึ่งๆ ไว้ 10 ปี โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มอายุ 11-20 ปี เป็นตัวแทนคนรุ่นใหม่

ข. กลุ่มอายุ 21-30 ปี เป็นตัวแทนคนรุ่นค่อนข้างใหม่
หรือวัยหนุ่มสาว

ค. กลุ่มอายุ 31-40 ปี เป็นตัวแทนคนรุ่นค่อนข้างเก่า หรือวัยผู้ใหญ่

ง. กลุ่มอายุ 41ปีขึ้นไป เป็นตัวแทนคนรุ่นเก่า

การที่ผู้วิจัยจัดให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป เป็นตัวแทนคนรุ่นเก่าของชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ผู้ที่มีอายุ "เลขหลัก 4" ขึ้นไปในชุมชนที่ศึกษานั้น เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมและความเป็นอยู่ตลอดจนการวางตนเป็นผู้สูงอายุแล้ว คนอายุ 41 หรือ 51 ปี ก็มีวิถีชีวิตและแลดูวัยไม่ต่างกันนัก

1.5.2.3 ตัวแปรการศึกษา ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับการศึกษา คือ

ก. การศึกษาสูง ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมปลายขึ้นไป

ข. การศึกษานานกลาง ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับถึงมัธยมปลาย

ค. การศึกษาค่ำ ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินภาคบังคับ

1.5.2.4 ตัวแปรแวดวงภาษา ซึ่งในที่นี้ก็คือ แวดวงการใช้ภาษา (Domain of Language Use) อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532 : 100) ได้ให้คำจำกัดความว่าหมายถึง สถานการณ์การเลือกใช้ภาษา 1 วิธภาษาย่างเหมาะสมตามสถานที่ เรื่องที่พูด และผู้ร่วมสนทนา เช่น การเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานในโรงเรียนและสถานที่ราชการต่างๆ และการเลือกใช้ภาษาถิ่นกับคนในครอบครัว เป็นต้น

ในชุมชนที่ศึกษา ผู้วิจัยพบลักษณะทวิภาษา เช่นเดียวกับที่พบได้ทั่วไปในสังคมถิ่นเขตเมือง นั่นคือ การใช้ทั้งภาษาถิ่นและภาษามาตรฐาน ในการสื่อสารกับผู้อื่นตามแวดวงการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน เช่น ใช้ภาษาถิ่นในครอบครัว หรือกับเพื่อน และคนท้องถิ่นโดยทั่วไป และเลือกใช้ภาษามาตรฐานที่โรงเรียน หรือสถานที่ราชการ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งแวดวงภาษาที่จะศึกษาออกเป็น 2 แวดวงภาษา ดังนี้

- ก. แวดวงภาษาถิ่น หมายถึง การใช้ภาษาถิ่นสงขลาในชีวิตประจำวันมาก
- ข. แวดวงภาษามาตรฐาน หมายถึง การใช้ภาษาไทยมาตรฐานในชีวิตประจำวันมาก

โดยมุ่งดูแวดวงการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่แวดวงใกล้ชิด คือ พ่อแม่ พี่น้องญาติในครอบครัว ไปจนถึงเพื่อนสนิท คนรู้จัก และแวดวงที่ห่างที่สุด คือคนแปลกหน้า

ส่วนวิธีการตัดสินใจว่า ผู้ใดมีแวดวงภาษาถิ่นหรือภาษามาตรฐานนั้น จะได้นำเสนอไว้โดยละเอียดใน 2.2.2

1.5.2.5 ตัวแปรทัศนคติต่อภาษาถิ่น โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็น หรือความรู้สึกต่อภาษาถิ่นของผู้บอกภาษา รวมถึงความต้องการให้ตนเองและคนรอบข้าง พูดภาษาถิ่นหรือภาษามาตรฐาน ซึ่งจะสะท้อนความรู้สึกยอมรับว่า ภาษาถิ่นของตนมีศักดิ์ศรีหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษากรุงเทพฯ หรือภาษามาตรฐาน

ทัศนคติต่อภาษาถิ่นของผู้พูดในที่นี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

- ก. ทัศนคติทางบวกต่อภาษาถิ่น หมายถึง ทัศนคติที่ดีต่อภาษาถิ่น
- ข. ทัศนคติทางลบต่อภาษาถิ่น หมายถึง ทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษาถิ่น

ส่วนวิธีตัดสินใจว่าผู้ใดมีทัศนคติทางบวก หรือลบต่อภาษาถิ่น ผู้วิจัยจะได้นำเสนอไว้ใน 2.2.3

จาก 1.5.2.4 และ 1.5.2.5 อาจกล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาตัวแปรทางสังคม 2 มิติควบคู่กันไปทั้งการใช้ภาษาจริงตามแวดวงภาษา และความนึกคิด หรือทัศนคติที่ผู้พูดมีต่อภาษาถิ่นของตน ซึ่งอาจจะแสดงผลคล้ายตามหรือขัดแย้งกัน การแสดงผลคล้ายตามกัน เช่น การที่ผู้พูดมีทัศนคติทางลบต่อภาษาถิ่น และมีความถนัดในการใช้รูปแบบที่มีศักดิ์ศรีจากภาษามาตรฐานมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ส่วนการแสดงผลขัดแย้งกัน เช่น ถึงแม้ผู้พูดจะมีทัศนคติทางลบต่อภาษาถิ่น แต่ก็ยังใช้รูปแบบ [๓] มากกว่ารูปแบบอื่นใดทั้งหมด ดังที่จะได้นำเสนอต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้มองเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของภาษาไทยถิ่นสงขลาที่กำลังเกิดขึ้น
- 1.6.2 ผลการวิจัยจะช่วยสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงหรือการแปรของภาษาที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยทางสังคม

1.7 ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจสรุปเสนอตามหัวข้อเกี่ยวกับการศึกษาทางภาษาศาสตร์สังคม และการศึกษาเกี่ยวกับภาษาสงขลา ดังนี้

1.7.1 การศึกษาเกี่ยวกับการแปรด้านเสียง (Phonological Variation) ตามปัจจัยทางสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคมเท่าที่ผ่านมา พบว่าตัวแปรทางสังคม เช่น อายุ, เพศ, สถานภาพทางสังคม สามารถใช้อธิบายการแปรของภาษาในชุมชนภาษาหนึ่งๆ ได้อย่างมีเหตุผล

ลาบอฟ (Labov, 1972 a อ้างถึงในแสงจันทร์ ตรียะกุล, 2529) กล่าวถึงการแปรทางภาษาไว้ว่า การแปรทางภาษาที่เกิดขึ้นเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษา และกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นระยะที่ภาษาเริ่มมีการแปร แต่ยังไม่ปรากฏในกลุ่มคนจำนวนน้อย 2) ระยะแพร่กระจาย ซึ่งเมื่อภาษามีการแปรไปจากเดิมมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างภาษาใหม่กับภาษาเดิม และจะปรากฏในกลุ่มคนจำนวนมากขึ้น และ 3) ระยะที่การแปรดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและใช้กันเป็นปกติในคนทั่วไป และ ลาบอฟเห็นว่าการแปรของภาษาขั้นที่ 2 เป็นระยะที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิจัย เพราะสามารถใช้ทำนายการเปลี่ยนแปลงภาษาในเวลาต่อมาได้

นอกจากนี้ ลาบอฟ (1970 a อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2532) ยังได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของรูปภาษาที่สามารถสังเกตได้ว่ากำลังคืบหน้าไปเรื่อย ซึ่งเขาเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (Change in Progress) โดยสังเกตเห็นได้จากการแปรของเสียงในผู้พูดวัยสูงอายุ รุ่นกลาง และรุ่นอายุน้อย ดังนั้นการศึกษาการแปรของภาษาในผู้พูดต่างอายุกัน แต่ในเวลาเดียวกันก็สามารถทำให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ได้

จากคำกล่าวข้างต้น และจากการทบทวนวรรณกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงภาษาศาสตร์สังคมในแง่ตัวแปรอายุ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป ประกอบกับการสังเกตของผู้วิจัยว่า คนรุ่นใหม่อายุน้อยในชุมชนที่จะทำการศึกษา มีการนำรูปแปร [ŋ] มาใช้มากในภาษาถิ่น (ดังที่กล่าวไปแล้วใน 1.1) ทำให้ตัวแปรอายุเป็นตัวแปรทางสังคมประการหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจมากในการนำมาศึกษา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ได้กล่าวเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเสียง [r] ในภาษาไทยกรุงเทพฯ กับเสียง [ɹ] ในภาษาอังกฤษที่กรุงนิวยอร์กไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงของเสียง [ɹ] ที่เคยเป็น - 0 กำลังจะเปลี่ยนเป็นเสียง [ɹ] ที่ออกเต็มทีในทิศทาง 0 --> [ɹ] จากการพบว่าคนอายุยังน้อยก็ยิ่งออกเสียง [ɹ] มาก และการเปลี่ยนแปลงนี้น่าจะเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากเสียง [ɹ] เป็นเสียงที่ได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรี ตรงกันข้ามกับเสียง [r] ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งดูเหมือนว่า คนอายุน้อยจะยิ่งออกเสียง [r] น้อยลง ในทิศทาง [ɹ] --> 0 / [1] และคาดการณ์ว่าการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทยกรุงเทพฯ น่าจะดำเนินไปช้ากว่า เพราะรูปแบบของคนรุ่นใหม่ คือ [ɔ ~ 1] แทน [ɹ] นี้ เป็นรูปแบบที่ถูกประณาม ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สวนทางกับรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ทัศนคติหรือค่านิยมในแง่ความมีศักดิ์ศรีของภาษา โดยเฉพาะในแง่ของรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีจากภาษามาตรฐาน ซึ่งเป็นทัศนคติที่ค่อนข้างตายตัว (stereotyped attitude) และมีบทบาทสำคัญมากที่จะผลักดันให้รูปภาษาที่กำลังเกิดการแปรนั้นคงอยู่หรือสูญหายไปอย่างรวดเร็วเพียงใด

งานวิจัยต่างๆ ที่ให้แนวคิดในเรื่อง การแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคมต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1.7.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในต่างประเทศ

งานของลาบอฟ (Labov, 1972 a) ซึ่งศึกษาการแปรของเสียง [ɹ] หลังสระ (post-vocalic ɹ) ซึ่งเป็นเสียงที่เริ่มได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรีในอเมริกาในช่วงที่ทำการศึกษานั้น โดยเลือกศึกษาจากผู้พูดชาวนิวยอร์ก ตัวแปรทางสังคมที่ยกมาเป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัยนี้ คือ ชั้นทางสังคมของผู้พูด ลาบอฟ ได้เลือกเก็บข้อมูลจากทั้งพนักงานและลูกค้าในห้างสรรพสินค้า 3 แห่งในนิวยอร์ก คือ แชกส์ แอเวนิว เป็นตัวแทนของชั้นทางสังคมสูงสุด รองลงมาคือ เมซีส์ และ เอสไคไลน์ ตามลำดับ เนื่องจากทั้ง 3 ห้างดังกล่าว มีระดับราคาสินค้า และได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรีแตกต่างกันมากที่สุด-น้อยที่สุดตามลำดับ มูส ลาบอฟใช้วิธีการถามว่า "ของที่ขายอยู่ชั้น 4 อยู่ที่ไหน" เพื่อให้ได้คำตอบว่า "Fourth Floor" เพื่อขจัดปัญหาที่ว่าบริบททางเสียงหนึ่งเสียงใด อาจมีผลต่อการออกเสียง [ɹ] ที่ได้ ส่วนอายุของผู้ถูกถามนั้น ลาบอฟได้ใช้วิธีการสังเกตอย่างรวดเร็ว คาดคะเน และจดบันทึกไว้

ผลการวิจัยพบว่า ตรงตามที่ลาบอฟได้ตั้งสมมุติฐานไว้ คือ ในห้างแชกส์ พบว่า มีผู้ออกเสียง [ɹ] สม่ำเสมอมากที่สุด รองลงมาคือ เมซีส์ และเอสไคไลน์ ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อลาบอฟเปรียบเทียบการออกเสียง [ɹ] ของพนักงานในห้างแชกส์ ซึ่งทำงานต่างชั้นกัน ก็ยังพบว่า ผู้ที่ทำงานชั้นล่างสุดซึ่งขายสินค้าถูกกว่าชั้นอื่นๆ ก็มีการออกเสียง [ɹ] น้อยกว่าผู้ที่ทำงานชั้นสูงกว่า ซึ่งขายสินค้าราคาแพงกว่าด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นการที่เสียง (ɹ) ซึ่งเป็นเสียงที่มีศักดิ์ศรีในกลุ่มชาวนิวยอร์ก มีการแปรไปตามชั้นทางสังคมที่ต่างกัน

ทรัดกิลล์ (Trudgill, 1972) ได้ทำการศึกษาการออกเสียง (-ng) ในชุมชนเมืองนอร์ช ประเทศอังกฤษ ตัวแปรทางสังคมที่ยกขึ้นมาศึกษาคือ ชั้นทางสังคมและเพศ โดยศึกษาในวัจฉลิสลา 4 แบบ คือ การอ่านคำเดี่ยว การอ่านบทความ การสนทนาแบบเป็นทางการ และการสนทนาแบบเป็นกันเอง

ชั้นทางสังคมในที่นี้ แบ่งเป็น 5 ชั้น คือ 1) กลางชั้นกลาง 2) กลางชั้นต่ำ 3) แรงงานชั้นสูง 4) แรงงานชั้นกลาง และ 5) แรงงานชั้นต่ำ โดยพิจารณาจากรายได้, การศึกษา, อาชีพของตนเอง และอาชีพของหัวหน้าครอบครัว เป็นหลักในการแบ่งชั้นทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า ชั้นทางสังคม และเพศ มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (ng) ที่เกิดขึ้นจริง โดยกลุ่มผู้พูดที่มีชั้นทางสังคมสูง จะออกเสียง (-ng) เป็น [ŋ] ซึ่งเป็นสำเนียงมาตรฐานอาร์พี (R.P. - Received Pronunciation) ที่ยอมรับกันว่า มีศักดิ์ศรีที่สุด เช่นในคำว่า shooŋg มากกว่ากลุ่มผู้พูดที่มีชั้นทางสังคมต่ำกว่า และออกเป็น [ŋ] บ่อยครั้งกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ นอกจากนี้ ยังพบว่า เพศหญิงมีเปอร์เซ็นต์การใช้ [ŋ] สูงกว่าเพศชายด้วยในทุกชั้นทางสังคม ในขณะที่เพศชายออกเสียงเป็น [ɒŋ - n]

การศึกษาการแปรของภาษาในชุมชนเมืองของ มิลรอยและมิลรอย (Milroy & Milroy : 1978) ซึ่งทำการศึกษาการแปรทางเสียงของชนชั้นแรงงานในนครเบลฟาสต์ ซึ่งเป็นเมืองที่มีการขยายตัวสูงทางเศรษฐกิจ และมีรอยสังเกตเห็นว่า มีการนำรูปภาษาท้องถิ่นมาใช้มากขึ้น ตัวแปรทางภาษาที่นำมาศึกษา คือ เสียง (th) (ʌ) (a) (ɛ) และ (ai) ตัวแปรทางสังคม คือ อายุ, เพศ และวันลีลา กลุ่มอายุในที่นี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอายุ 18-25 ปี 2) กลุ่มอายุ 40-55 ปี วันลีลา มี 3 แบบ คือ 1) วันลีลาแบบเป็นกันเอง 2) แบบเป็นทางการ และ 3) แบบการอ่านรายการคำ ซึ่งเป็นทางการที่สุด ผลการวิจัยพบว่า เพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับการแปรที่เกิดขึ้น กลุ่มอายุน้อยโดยเฉพาะเพศชาย จะมีการใช้รูปภาษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปภาษาที่แสดงศักดิ์ศรีอ่อนเร้นสูงกว่ากลุ่มอายุมาก รูปภาษาท้องถิ่นดังกล่าวเช่น ออกเสียง (th) เป็น [ʔ] เช่นในคำว่า mother เป็น [mo:əʔ],

เสียง (ʌ) เป็น [ʌ ~ u] เช่น pull ออกเสียงเป็น [pʌ:l] หรือ [pu:l],

เสียง (a) เป็น [ɔ.ə] เช่น man [mo.ən]

เสียง (ɛ) เป็น [ae] เช่น bet [baet] และ

เสียง (ai) เป็น (ei) เช่น wine [wein]

ในแง่วันลีลาพบว่า ในวันลีลาแบบสนทนา มีการใช้รูปภาษาท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ วันลีลาแบบเป็นทางการ และการอ่านรายการคำ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าความรู้สึกเป็นบิกแอนด์ต่อสังคม มีความสำคัญต่อการแปรทางเสียงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ผู้ที่มีความเป็นบิกแอนด์ต่อเครือข่ายสังคมสูง จะใช้รูปแปรเครือข่ายท้องถิ่นสูงด้วย การที่รูปภาษาท้องถิ่นได้กลายเป็นรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีในสังคม แสดงให้เห็นแนวโน้มที่การแปรดังกล่าวอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์ได้

1.7.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในประเทศ

เพ็ญพร ตัณวัฒนานนท์ (2525) เป็นผู้หนึ่งที่ได้ทำการศึกษาการแปรทางเสียงในภาษาไทยถิ่น โดยศึกษาการแปร (เพ็ญพร ใช้คำว่า เปลี่ยนแปลง) ของเสียงพยัญชนะต้นกักสิติล ในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ [p, t, c, k] ตามปัจจัยทางสังคม คือ อายุ, ถิ่นที่อยู่ และอิทธิพลภายนอก พบว่า ผลเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ คือกลุ่มอายุน้อย ออกเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งเดิมคือ [p, t, c, k] เป็น [ph, th, ch, kh] ซึ่งเป็นเสียงที่รับเข้ามาใหม่ในภาษามากกว่ากลุ่มอายุมาก นอกจากนี้ยังพบว่า

คนที่อยู่อาศัยในเมืองและติดต่อกับภายนอกมาก มีการแปรในการออกเสียงพยัญชนะต้นชุดดังกล่าวนี้มากกว่าคนที่อาศัยอยู่ในชนบท และติดต่อกับภายนอกน้อย หรือไม่ติดต่อกับภายนอกเลยด้วย

แสงจันทร์ ตรียะกุล (2529) ทำการศึกษาการแปรของ (ร) และ (ล) (แสงจันทร์ ใช้ "ร" และ "ล") ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามวัจนลีลาของผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงภาคเอฟ.เอ็ม. ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ชุดของ (ร) และ (ล) มีการแปรตามวัจนลีลาจริง โดย (ล) มีการแปรตามวัจนลีลาน้อยมาก คือ ปรากฏเป็น [1] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด ในวัจนลีลาทุกแบบ ส่วน (ร) มีการแปรตามวัจนลีลาชัดเจนกว่า (ล) โดย (ร) ปรากฏใช้เป็น [1] และ [๒] มากที่สุด ในวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด คือ การพูดคุย เป็น [] และ [] ในวัจนลีลาเป็นทางการปานกลาง คือ การสนทนาสัมภาษณ์ และวัจนลีลาเป็นทางการมากที่สุด คือ การอ่านทางวิทยุ นอกจากนี้ ยังพบการแก้ไขเกินเหตุของ (ล) ในวัจนลีลาเป็นทางการสูง เช่น การอ่านทางวิทยุด้วย จากงานของแสงจันทร์ นี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นว่า การแปรของ (ร) และ (ล) ที่เกิดขึ้น สัมพันธ์กับวัจนลีลา ยังสามารถให้ข้อคิดกับผู้วิจัยว่า การเก็บข้อมูลในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ยิ่งมากเท่าใดก็อาจทำให้รู้ภาษาที่ได้ไม่ เป็นธรรมชาติมากเท่านั้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ได้ข้อมูลรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรี และไม่ได้ข้อมูลภาษาที่แท้จริงมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งเกิดจากความเครียดและการระมัดระวังตัวมากขึ้นๆ

บีบี (Bebee, 1974) ได้ทำการศึกษาการแปรของเสียงควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยเลือกการพูดแบบสนทนา ซึ่งบีบีให้เหตุผลว่า เป็นภาษาพูดที่ผู้พูดระวังตัวน้อยที่สุด (unself conscious speech) ตัวแปรการศึกษาเป็นตัวแปรทางสังคม ที่บีบี สนใจที่จะนำมาศึกษาออกเหนือจากอายุ และชั้นทางสังคม ซึ่งในที่นี้บีบี จัดชั้นทางสังคมตามอาชีพ ที่คนไทยให้ลำดับคะแนนสูงสุด-ต่ำสุด

การศึกษาในที่นี้ บีบี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. ระดับประถมศึกษา 2. ระดับมัธยมศึกษา 3. ระดับอาชีวศึกษา และ 4. ระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มระดับการศึกษามหาวิทยาลัยและมัธยม มีการออกเสียงควบกล้ำเต็มเสียงมาก แต่มีการออกเสียงควบกล้ำที่พยัญชนะ ตัวที่ 2 หายไป ($C^2 = ๐$) น้อย ในขณะที่กลุ่มอาชีวศึกษาและประถมศึกษา มีการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำตัวที่ 2 หายไปมาก กลุ่มที่มีชั้นทางสังคมสูง ยังคงมีการใช้เสียงควบกล้ำอย่างเต็มเสียง ในขณะที่กลุ่มที่มีชั้นทางสังคมต่ำลงมีการออกเสียงควบกล้ำแบบเสียงพยัญชนะตัวที่ 2 หายไป มากขึ้น และกลุ่มอายุมาก มีการออกเสียงควบกล้ำเต็มเสียงมากกว่ากลุ่มอายุน้อยด้วย

และการที่ผู้พูดอายุมากมีเปอร์เซ็นต์การออกเสียงควบกล้ำเต็มเสียงมากกว่า ผู้พูดอายุน้อยดังกล่าวนี้ อาจเป็นไปได้หรือไม่ว่าผู้สูงอายุระมัดระวังตัวมากกว่าผู้มีอายุน้อย และเลือกใช้รูปแปรที่มีศักดิ์ศรี ในที่นี้คือ มีเสียงควบกล้ำเต็มเสียง เนื่องจากความสูงอายุอาจทำให้พวกเขาต้องวางตัวให้ผู้อื่นนับถือ

งานที่ศึกษาปรากฏการณ์การแปรด้านเสียงในภาษาไทยที่น่าสนใจอีกงานหนึ่ง คือ งานของอรุณี อรุณเรือง (2533) ซึ่งมุ่งศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามอายุ และวัจนลีลา ผลการวิเคราะห์พบว่า การแปรของวรรณยุกต์โทนี้ สัมพันธ์กับอายุของผู้พูด และวัจนลีลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจริง โดยพบว่ากลุ่มเด็กรุ่นใหม่ ใช้รูปแปร "กลาง-ขึ้น-กลาง" ซึ่งเป็นรูปแปร

แบบใหม่มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มอายุ 35-40 ปี ใช้รูปแปร "กลาง-ตก" มากที่สุด เช่นเดียวกับกลุ่มอายุ 55-60 ปี แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มอายุ 35-40 ปี ก็มีการใช้รูปแปร "สูง-ตก" มากจนเป็นที่สังเกตได้ชัด ในแง่วจนลีลาพบว่า ทุกกลุ่มอายุมีการใช้รูปแปร "กลาง-ตก" ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐานเดิมที่ใช้อยู่ทั่วไปมากเมื่อเป็นวจนลีลาเป็นทางการ และใช้รูปแปร "กลาง-ขึ้น-กลาง" มากขึ้น เมื่อความเป็นทางการลดลง

1.7.2 การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อภาษา

ทัศนคติที่เจ้าของภาษามีต่อภาษาหรือถิ่นของตน ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อปรากฏการณ์การแปรของภาษาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมต่างๆ ดังตัวอย่างจากงานวิจัยต่อไปนี้

1.7.2.1 ปรากฏการณ์ในต่างประเทศ

ลาบอฟ (Labov, 1972 a) ทำการศึกษาการแปรของสระเลื่อน (ay) และ (aw) ณ เกาะมาร์ธาวันยาร์ค รัฐแมสซาชูเซต สหรัฐอเมริกา เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การศึกษาตัวแปรทางสังคมนำไปสู่การอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ ผลการวิจัยพบว่า มีการแปรของสระเลื่อนตามกลุ่มอายุ, ถิ่นที่อยู่ และความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ตามที่ตั้งสมมุติฐานไว้ และปัจจัยที่พบว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อการแปรดังกล่าว คือ ทัศนคติ ผู้ที่รักความเป็นชาวเกาะ นั้นก็คือมีทัศนคติที่ดีมากจะใช้รูปแปรท้องถิ่นคือ รูปสระเลื่อนสู่สระกลาง (centralized diphthongs) โดยออกเสียง (aw) - (ay) เป็น [eu, ei] หรือ [ou, oi] สูงที่สุด ตรงข้ามกับผู้ที่มีทัศนคติลบ

งานวิจัยที่ ลาบอฟ (Labov, 1972 b) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้พูดภาษาโดยตรง คือการศึกษาการแปรของทัศนคติที่ชาวนิวยอร์กมีต่อเสียง (ɪ) หลังสระ (post-vocalic ɪ) ตามกลุ่มอายุ และชั้นทางสังคมของผู้พูด พบว่าการแปรดังกล่าวสัมพันธ์กับอายุของผู้พูด กลุ่มคนรุ่นใหม่มีทัศนคติบวกต่อ (ɪ) สูงสุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุมากในทุกชั้นทางสังคม แสดงถึงการ ยอมรับ (ɪ)

เป็นรูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีรูปใหม่ร่วมกันของคนรุ่นใหม่ชาวนิวยอร์กทุกชั้นทางสังคม อย่างไรก็ตาม เมื่อลาบอฟนำผลการแสดงทัศนคติที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลการออกเสียง (ɪ) จริงในการพูด เขาพบว่าคนรุ่นใหม่ดังกล่าวกลับมีระดับการใช้ (ɪ) ตรงข้ามกับการแสดงผลทัศนคติ คือมีการใช้ (ɪ) ต่ำมาก ยกเว้นกลุ่มชั้นทางสังคมสูงสุด ปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นภาพของการที่สังคมเคลื่อนไปสู่การแตกตัวของภาษาในกลุ่มย่อยที่ต่างกันแต่ก็มีบรรทัดฐานทางภาษาชุดเดียวกัน ซึ่งเป็นการแสดงระดับกลางของการเปลี่ยนแปลงของภาษา จาก 2 มิติควบคู่กันไปทั้งการใช้และทัศนคติ.

1.7.2 ปราบกฏการณ์ในประเทศ

ด็ญ ปาลิคุปต์ (Palikupt, 1983) ทำการศึกษาทัศนคติที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางกับผู้พูดภาษาไทยถิ่นอีสานมีต่อภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นอีสาน โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาชายและหญิง ที่พูดภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และขอนแก่น โดยให้ผู้ถูกทดสอบฟังเทปเสียงภาษาไทยถิ่นกลางสลับกับภาษาไทยถิ่นอีสาน แล้วให้คะแนนบุคลิกภาพจากเสียงที่ได้ยินนั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ถูกทดสอบทั้งที่เป็นคนไทยถิ่นกลาง และคนไทยถิ่นอีสาน ต่างก็ให้คะแนนบุคลิกภาพในทางบวกเป็นอย่างมากต่อเสียงภาษาไทยถิ่นกลางที่ได้ยิน เช่น เฉลียวฉลาด เป็นผู้นำ และมีฐานะทางสังคมสูง

ส่วนการฟังภาษาถิ่นอีสาน ทั้งกลุ่มตัวอย่างชาวไทยถิ่นกลางและชาวไทยถิ่นอีสาน ให้คะแนนบุคลิกภาพจากเสียงภาษาไทยถิ่นอีสานที่ได้ยิน ดิน้อยกว่าที่ให้คะแนนทางบวกต่อภาษาไทยถิ่นกลาง

การศึกษาดังกล่าว เป็นการสนับสนุนความเชื่อสากลในเรื่องทัศนคติที่มีต่อภาษาและภาษาถิ่นที่ว่า ผู้พูดที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่า มักมองภาษาย่อยของตนและสมาชิกที่พูดภาษาย่อยนั้น สูงกว่า หรือดีกว่ากลุ่มที่พูดภาษาแตกต่างจากตน นอกจากนี้ วิชภาษาที่มีศักดิ์ศรีกว่า ย่อมได้รับการประเมินในเชิงบวกจากผู้พูดทุกกลุ่มสังคม เป็นการประเมินที่อยู่บนพื้นฐานของการมีทัศนคติแบบตายตัว (stereotyped attitudes) ในแง่ที่ว่าภาษาถิ่นต่างๆ มีศักดิ์ศรีด้อยกว่าภาษามาตรฐาน

1.7.3 การศึกษาเกี่ยวกับภาษาสงขลา

ในแง่ตัวภาษาสงขลา งานวิจัยหลักที่ได้ศึกษาเรื่องระบบเสียงของภาษาสงขลาไว้อย่างละเอียด คือ งานของ วิจิตรนัฒน์ ฉันทะวิบูลย์ (Chantavibulaya : 1959) ซึ่งได้กล่าวถึงเสียงเสียดแทรกที่เส้นเสียงในภาษาสงขลา มี 2 หน่วยเสียง เขียนแทนด้วยลัทอักษร / ฦ / และ / ฦ / สองเสียงนี้มีการทำงานของอวัยวะที่ใช้ออกเสียงแตกต่างกัน โดยเสียง / ฦ / นั้น ในขณะที่เปล่งเสียงจะมีการลดตัวของเพดานอ่อนลงเพียงเล็กน้อย ลมจึงผ่านออกจุมุกในปริมาณเล็กน้อยเท่านั้น ในขณะที่เสียง / ฦ / จะมีการลดตัวของเพดานอ่อนลงมาต่ำมากเมื่อเปล่งเสียง ทำให้ลมผ่านออกทางจุมุกเป็นจำนวนมาก มีผลทำให้เกิดความเป็นนาสิกอย่างมากกับสระที่ตามมา นอกจากนี้ ในแง่การรับฟัง ผู้ฟังจะสามารถแยกความแตกต่างของการมีลมออกจุมุกมากหรือน้อยสลับกันไป จากการลดตัวของเพดานอ่อนในระดับที่ต่างกัน ในการฟังคู่คำ เช่น [hu:] "หู" และ [hu:] "งู"

นอกจากนี้ วิจิตรนัฒน์ ฉันทะวิบูลย์ (2498-99) ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาสงขลาและภาษากรุงเทพฯ ทั้งในแง่เสียงและศัพท์ไว้ด้วย และได้กล่าวเปรียบเทียบว่าเสียง / ฦ / ในภาษาสงขลา ซึ่งปรากฏได้เฉพาะตำแหน่งต้นพยางค์ เทียบได้กับเสียง / ฦ / ในภาษากรุงเทพฯ และหน่วยเสียง / ฦ / ไม่เคยปรากฏเป็นพยัญชนะต้นในภาษาสงขลาเลย

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาสงขลาอีกงานหนึ่ง คือ งานของ ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ (2516) โดยศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาสงขลา เป็นตัวแทนของภาษาถิ่นใต้กับระบบเสียงภาษาถิ่นอื่น คือ ภาษาอุบลราชธานี เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ โดยใช้ข้อมูลระบบเสียงภาษาสงขลาจาก วจินตัน ฉันทะวิบูลย์ (2498-99) เป็นหลัก และได้กล่าวไว้ว่า หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่ภาษาถิ่นสงขลาไม่มี แต่มีในภาษากฎเกณฑ์ คือ หน่วยเสียงพยัญชนะนาสิกเพดานอ่อน / ฦ / เสียงพยัญชนะนาสิกนี้ จะเป็นปฏิภาคกับเสียงพยัญชนะเสียดแทรกเกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง ซึ่งออกเสียงขึ้นจมูกมาก / ฆ / ในภาษาสงขลา

จากที่กล่าวมาแล้ว ไม่พบว่ามีการศึกษาถึงปรากฏการณ์การนำเสียง / ฦ / มาใช้แปรกับกับเสียง / ฦ / ในภาษาสงขลาเลย ผู้วิจัยซึ่งสังเกตเห็นและสนใจปรากฏการณ์เช่นนี้ จึงได้ลองศึกษาการแปรของเสียง (ฆ) ในรายวิชาสัมมนาภาษาศาสตร์สังคม (ปาสรีรัฐ : 2533) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาว่า ปัจจัยทางสังคมใดบ้างที่จะสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (ฆ) ที่เกิดขึ้นในชุมชนเมือง ของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และการแปรที่เกิดขึ้นจะสามารถบอกแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของภาษาสงขลาได้หรือไม่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษากำหนด 40 คน ตัวแปรทางสังคมที่ศึกษามีเพียง 3 ตัวแปร คือ เพศ อายุ และการศึกษา กลุ่มอายุในขณะนั้นมีเพียง 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และ 2) กลุ่มอายุ 15-20 ปี การศึกษาแบ่งเป็นเพียง 2 ระดับ คือ 1) กลุ่มการศึกษาสูง คือสูงกว่ามัธยมปลายขึ้นไป และ 2) กลุ่มการศึกษาต่ำ คือไม่เกินภาคบังคับ ได้กลุ่มย่อยเปรียบเทียบทั้งสิ้น 8 กลุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้การถามตอบจากภาพ

ผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีการนำรูปแปร [ฦ] มาใช้ถึงร้อยละ 38 และเมื่อแยกกลุ่มประชากรตามเพศ, อายุ และการศึกษาของผู้พูดแล้ว พบว่าตัวแปรทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการออกเสียง (ฆ) ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ ตัวแปรการศึกษา ซึ่งพบว่าคนที่มีการศึกษาสูงเท่าหน้าที่ใช้รูปแปร [ฦ] ในทุกอายุและเพศ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำไม่ใช้รูปแปร [ฦ] เลย ในแง่ตัวแปรเพศและอายุ พบว่า เพศหญิง อายุน้อย การศึกษาสูง เป็นกลุ่มเดียวที่มีการออกเสียง (ฆ) แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มอื่นๆ ทั้งในแง่เพศและอายุ และผู้ออกภาษากลุ่มนี้ใช้รูปแปร [ฦ] ถึงร้อยละ 100.00

คำถามที่น่าสนใจ คือ เพราะเหตุใดกลุ่มนี้จึงแสดงผลแตกต่างไปจากกลุ่มเปรียบเทียบกับอื่นๆ เมื่อผู้วิจัยพิจารณาโดยละเอียดแล้ว จึงพบว่า ผู้ออกภาษาในกลุ่มนี้มีแนวทางการใช้ภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่นที่แตกต่างไปจากกลุ่มเปรียบเทียบกับอื่นๆ นั่นคือ ใช้ภาษามาตรฐานมากกว่า ภาษาถิ่น และมีทัศนคติทางลบเป็นอย่างมากต่อภาษาถิ่น ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับเพศชาย อายุน้อย พบว่า เพศชายอายุน้อยมีทั้งผู้ที่ใช้ภาษาถิ่นและมาตรฐาน และทัศนคติทั้งทางบวกและลบต่อภาษาถิ่น และเมื่อเปรียบเทียบกับในแง่อายุกับคนอายุมาก เพศหญิงด้วยกัน ก็พบว่า เพศหญิง อายุมากหลายคนยังมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาถิ่น และใช้ภาษาถิ่นทั้งในที่ทำงานและที่บ้านมากกว่าภาษามาตรฐานด้วย อย่างไรก็ตาม ผลสรุปนี้เป็นเพียงข้อสังเกตเบื้องต้นเท่านั้น ควรจะต้องมีการศึกษาการแปรของเสียง (ฆ) ตามปัจจัยทางสังคมในชุมชนภาษาสงขลาอีกครั้งหนึ่ง โดยเพิ่มตัวแปรแนวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น นอกเหนือไปจากตัวแปรเพศ, อายุ และการศึกษา ดังที่ได้กล่าวถึงไว้ในความเป็นมาของปัญหา

1.8 ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดสงขลา

1.8.1 สภาพทั่วไป

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดใหญ่ที่มีความสำคัญของภาคใต้ เนื้อที่ 7,150 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน ประมาณ 1,200 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จรดจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	จรดอ่าวไทย
ทิศใต้	จรดจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิส
ทิศตะวันตก	จรดจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล

1.8.2 การปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองสงขลา
2. อำเภอหาดใหญ่
3. อำเภอสะเดา
4. อำเภอรัตนภูมิ
5. อำเภอระโนด
6. อำเภอสิงหนคร
7. อำเภอจะนะ
8. อำเภอนาทวี
9. อำเภอเทพา
10. อำเภอสะบ้าย้อย
11. กิ่งอำเภอกระแสสินธุ์ อยู่ในความปกครองของอำเภอระโนด
12. กิ่งอำเภอนาหม่อม อยู่ในความปกครองของอำเภอหาดใหญ่
13. กิ่งอำเภอควนเนียง อยู่ในความปกครองของอำเภอรัตนภูมิ
14. กิ่งอำเภอบางกล่ำ อยู่ในความปกครองของอำเภอหาดใหญ่
15. กิ่งอำเภอสิงหนคร อยู่ในความปกครองของอำเภอเมืองสงขลา

มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาล สุขาภิบาล ตำบล และหมู่บ้าน ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
2. เทศบาลเมืองสงขลา
3. เทศบาลเมืองหาดใหญ่
4. เทศบาลตำบลสะเดา
5. สุขาภิบาล 14 แห่ง
6. ตำบล 121 ตำบล
7. หมู่บ้าน 945 หมู่บ้าน

มีส่วนราชการทั้งสิ้น 234 ส่วนราชการ แยกเป็น ส่วนราชการกลาง 151 ส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค 31 ส่วนราชการ ส่วนท้องถิ่น 18 ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ 34 ส่วนราชการ

1.8.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

จากบรรยายสรุปจังหวัดสงขลา (2533) กล่าวไว้ว่า จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดสำคัญจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ เนื่องจากเป็นเมืองหลักทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอำเภอเมืองสงขลาและอำเภอหาดใหญ่ โดยอำเภอเมืองสงขลาเป็นเมืองท่าที่มีการขนส่งทางเรือ และเป็นศูนย์รวมที่ตั้งของหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมด้านการค้า ส่วนท้องที่อำเภอหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ เป็นที่รวมสินค้าประเภทต่างๆ เป็นแหล่งผลิตทางด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านเกษตร เช่น โรงรมควั่นยางพารา โรงงานสกัดน้ำมันแปรรูป และเป็นศูนย์รวมการค้าคมนาคมทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และสนามบิน

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่ง(ที่จัดเป็นจังหวัด) ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีประชากรนับถือศาสนาพุทธประมาณ 66 % นอกนั้นนับถือศาสนาอิสลาม 33 % ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอสะบ้าย้อย, เทพา, จะนะ, นาทวี และกระจัดกระจายในอำเภออื่นๆ บ้าง รวมถึงศาสนาอื่น ๆ อีก 1 % อย่างไรก็ตาม การมีคนกลุ่มน้อยหรือคนสองสัญชาติอยู่ร่วมกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมแต่อย่างใด แต่สภาพโดยทั่วไปในจังหวัดที่มีความเจริญวัตถุ รวมไปถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้อำเภอเมืองและอำเภอหาดใหญ่กลายเป็นศูนย์กลางในทุกๆ ด้านของจังหวัด โดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ ไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางของจังหวัดเท่านั้น แต่รวมถึงของภาคใต้ด้วย ส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบทอย่างชัดเจน

1.8.4 ประชากร

จำนวนประชากรในจังหวัดสงขลา ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2532 มีจำนวนทั้งหมด 1,064,410 คน แยกเป็นชาย 535,252 คน หญิง 529,158 คน มีจำนวนบ้าน 245,064 หลังคาเรือน อำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ อำเภอหาดใหญ่ มีจำนวน 274,129 คน ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการค้าทุกสาขาของจังหวัด และของภาคใต้ตั้งที่กล่าวไปแล้ว อำเภอที่มีประชากรมากเป็นที่สอง คือ อำเภอเมืองสงขลา มีจำนวน 143,249 คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ กิ่งอำเภอกระแสสินธุ์ มีจำนวน 17,154 คน ส่วนเขตเทศบาลเมืองที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา มีประชากรรวม 84,413 คน เป็นชาย 42,437 คน และหญิง 41,976 คน โครงสร้างประชากรโดยเพศ จะเห็นว่ามีส่วนส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย จังหวัดสงขลา มีประชากรมากเป็นที่สองของภาคใต้รองจากจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความหนาแน่นของประชากร จากข้อมูลของสำนักงานจังหวัดสงขลา (2533) เมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรและขนาดพื้นที่ของจังหวัด (เนื้อที่ประมาณ 7,393,889 ตารางกิโลเมตร) พบว่าความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรทั้งจังหวัดประมาณ 144 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเท่ากับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรเมื่อพ.ศ.2528 จากแผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดสงขลา (2531) ซึ่งเฉลี่ยประมาณ 118 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองสงขลา ประมาณ 514 คนต่อตารางกิโลเมตร เนื่องจากเป็นศูนย์กลางทางด้านการประมง การท่องเที่ยว เมืองท่าส่งสินค้าออกทางเรือ และศูนย์กลางการบริหารของภาคใต้ อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอสะบ้าย้อย ประมาณ 47 คนต่อตารางกิโลเมตร

ในแง่การย้ายถิ่น จากข้อมูลของกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อ้างถึงในแผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดสงขลา (2531) บอกให้ทราบว่า มีผู้อพยพเข้าโดยเฉลี่ย 1,508 คน หรือร้อยละ 0.14 ต่อปี นับตั้งแต่พ.ศ.2519-2528 และตั้งแต่พ.ศ.2526-2528 มีผู้อพยพเข้ามา มากกว่าผู้อพยพออก

1.8.5 การศึกษา

จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของ 14 จังหวัดทางภาคใต้ ประชากรในจังหวัดมีโอกาสทางการศึกษามากกว่าจังหวัดอื่นๆ เพราะมีสถานศึกษาประเภทต่างๆ ทุกระดับทั้งของรัฐบาลและเอกชน เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ผู้คนจากจังหวัดอื่นๆ ทางภาคใต้ ก็มักจะส่งบุตรหลานของตนมาศึกษาต่อในระดับสูงที่จังหวัดนี้ เพื่อเป็นการสกัดกั้นการไหลเข้าศึกษาต่อใน

กรุงเทพมหานคร จำนวนหน่วยงานและสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา มีดังต่อไปนี้

ก. หน่วยงานและสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ จังหวัดสงขลา	1	แห่ง
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสงขลา	1	แห่ง
- ห้องสมุดประชาชน	9	แห่ง
- ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	466	แห่ง

กรมอาชีวศึกษา

- วิทยาลัยเทคนิค	1	แห่ง
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา	1	แห่ง
- วิทยาลัยเกษตรกรรม	1	แห่ง
- วิทยาลัยประมง	1	แห่ง
- โรงเรียนสารพัดช่าง	1	แห่ง
- ศูนย์ฝึกวิชาชีพ	1	แห่ง

กรมสามัญศึกษา

- โรงเรียนมัธยมศึกษา	34	แห่ง
- โรงเรียนโสตศึกษา	1	แห่ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

- สายสามัญศึกษา	62	โรง
- สายอาชีพ	20	โรง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

481	แห่ง
3	สาขา

กรมการฝึกหัดครู

- วิทยาลัยครู	1	แห่ง
- โรงเรียนสาธิต	1	แห่ง

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

1	แห่ง
---	------

ข. หน่วยงานทางการศึกษา/สถานศึกษา นอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

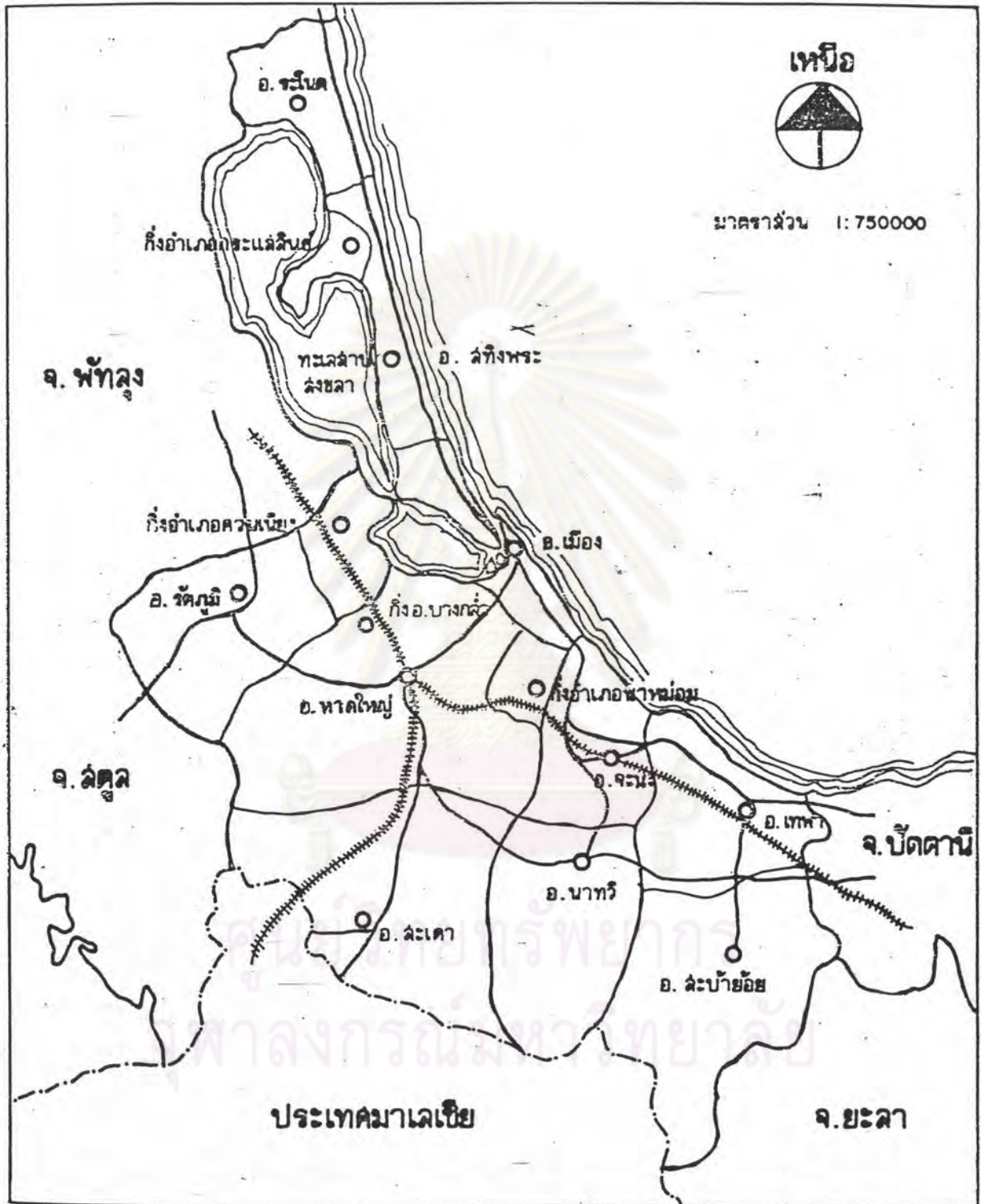
- มหาวิทยาลัย	2	แห่ง
- วิทยาลัยพยาบาล	1	แห่ง
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน	1	แห่ง
- โรงเรียนเทศบาล	12	โรง
- โรงเรียน ตชด.	12	โรง

จำนวนห้องเรียนและนักเรียนตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2532

ระดับ	ห้องเรียน	นักเรียน
ก่อนประถมศึกษา	943	24,808
ประถมศึกษา	5,012	136,973
ม.ต้น	781	31,570
ม.ปลาย (สามัญ)	337	12,117
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	293	10,825
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	157	4,681
ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค	44	1,138
อนุปริญญา	-	958
ปริญญาตรี	-	10,797
ปริญญาโท	-	352
รวม	-	234,246

อัตราการเข้าศึกษาต่อของผู้ที่จบ ป.6 ปีการศึกษา 2532 ทั้งจังหวัดร้อยละ 62.15 บรรลุตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้มีผู้ศึกษาต่อร้อยละ 60.00 และพบว่าอำเภอที่มีอัตราการเข้าศึกษาต่อบรรลุตามเป้าหมายมีจำนวนทั้งสิ้น 5 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา กิ่งอำเภอกระแสดินรุ้ง และกิ่งอำเภอบางกล่ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1

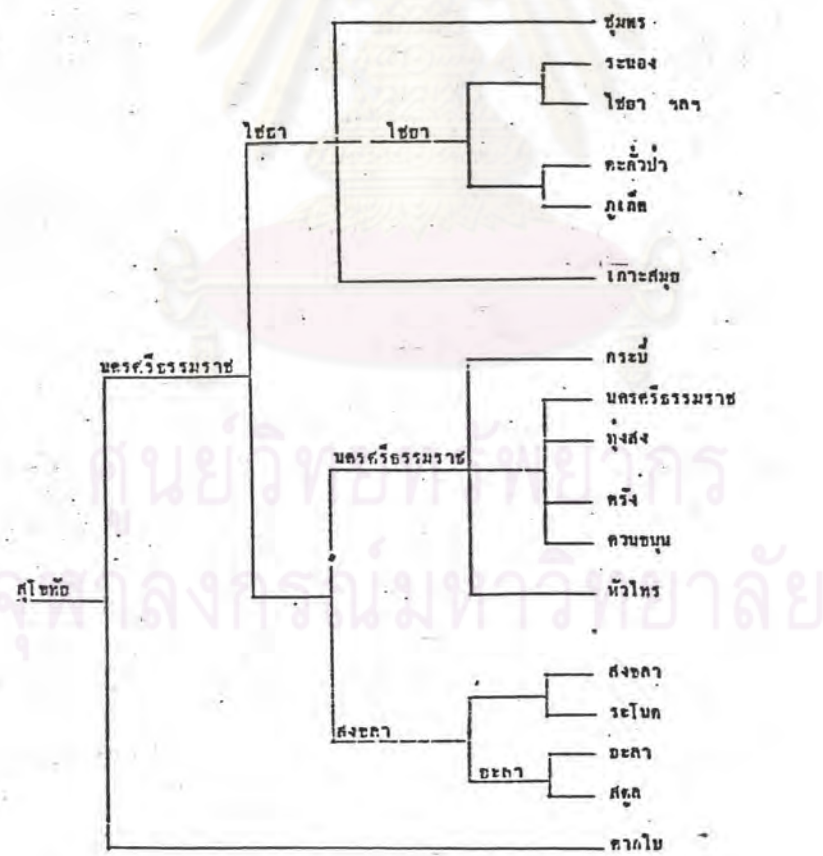
แผนที่จังหวัดสงขลา

1.9 ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาสงขลา

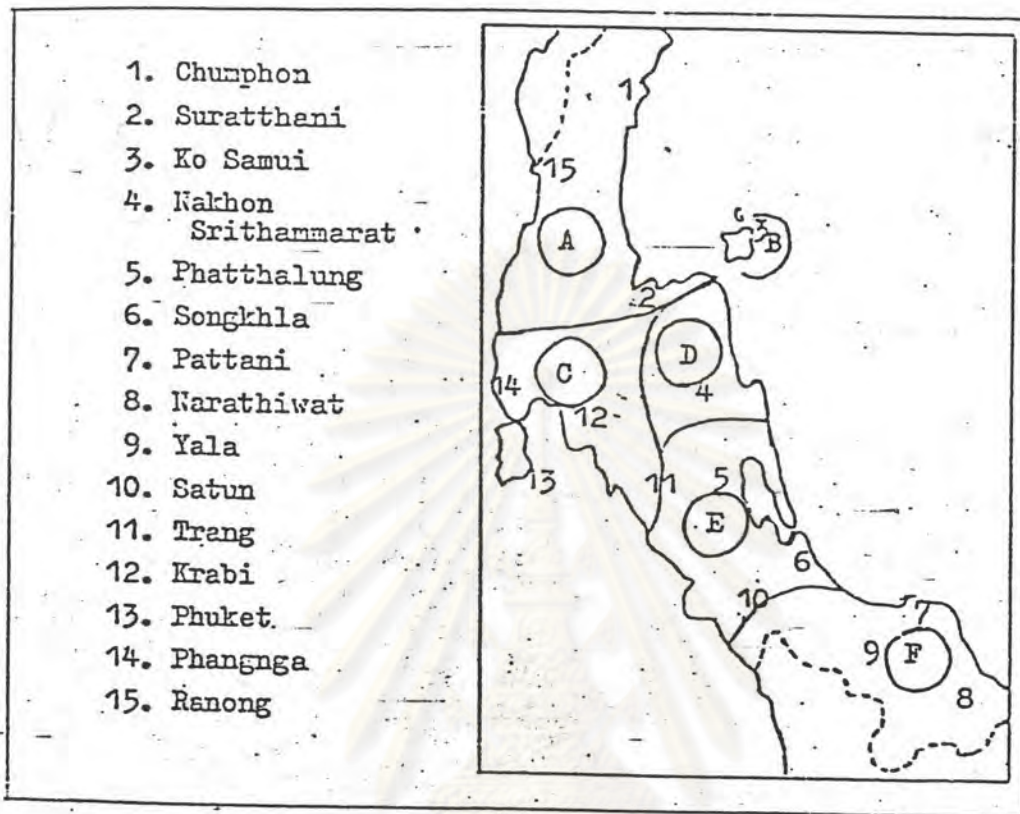
1.9.1 ตระกูลภาษา

บราวน์ (Brown, 1959 อ้างถึงใน ประภาพรณ, 2528) ได้ใช้เกณฑ์วิวัฒนาการของวรรณยุกต์จัดภาษาถิ่นสงขลาให้อยู่ในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กลุ่มสุโขทัย สายภาษานครศรีธรรมราช กลุ่มย่อยภาษาสงขลา และภาษากลุ่มย่อยสงขลาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษายะลา ซึ่งพูดกันในยะลาและสตูลมากกว่ากลุ่มย่อยภาษานครศรีธรรมราชที่พูดกันในกระบี่, นครศรีธรรมราช, ตรัง อำเภอยะรัง, อำเภอยะหริ่ง และอำเภอยะนง ดังแสดงไว้ในภาพที่ 2

ดิลเลอร์ (Diller, 1976 อ้างถึงใน ประภาพรณ, 2528) ได้จัดให้ภาษาสงขลาอยู่ในกลุ่มย่อยเดียวกับภาษาพัทลุงและภาษาสตูล จากการลากเส้นแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นใต้ออกเป็น 6 กลุ่ม ในการศึกษาาระบบเสียงของภาษาถิ่นทุกจังหวัดในภาคใต้ โดยใช้เกณฑ์การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ ดังแสดงไว้ในภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของภาษาสงขลา กับภาษาถิ่นใต้อื่นๆ (ประภาพรณ, 2528)

ภาพที่ 3 การแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นใต้ด้วยเกณฑ์ทางวรรณยุกต์ (ดิลเลอร์, 1976)

1.9.2 ระบบเสียงภาษาสงขลา

วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2526) ได้ทำการศึกษาภาษาไทยถิ่นสงขลาในเรื่องเสียงและระบบเสียงไว้ดังต่อไปนี้

1.9.2.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาสงขลา มีทั้งสิ้น 23 หน่วยเสียง ได้แก่ พยัญชนะกัก, พยัญชนะกักเสียดแทรก, พยัญชนะนาสิก, พยัญชนะเสียดแทรก, พยัญชนะกึ่งสระ และพยัญชนะข้าง ล้วน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาสงขลา

p	t	c	k	ʔ
ph	th		kh	
b	d			
m	n	ŋ	-ŋ	
f	s			h ʔ
w	θ	ʃ	j	
	l			

ทุกหน่วยเสียงสามารถปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์ได้ทั้งสิ้น ยกเว้น / ŋ / ซึ่งปรากฏได้เฉพาะตำแหน่งท้ายพยางค์เท่านั้น ไม่เคยปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์ในภาษาสงขลา คำว่า งาน, งู และเงียบ ในภาษาสงขลาจะออกเสียงเป็น [ɣaa⁵, ɣuu⁵, ɣaan⁵]

ส่วนเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ได้ ได้แก่

/ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -j /

สำหรับลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะ มีดังนี้

/p/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานริมฝีปาก ลิขลิบ อโฆชะ เกิดได้ทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ

[p] เมื่อเกิดต้นคำเสียงจะระเบิดผ่านออกทางปาก เช่น

[pii⁴] "ปี"

[paa³] "ป้า"

[p] เมื่อเกิดท้ายคำเสียงจะระเบิดผ่านออกทางจมูก เช่น

[tap⁴] "ต๊ับ"

/ph/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานริมฝีปาก ฐานลิบ อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่ามีเสียงย่อย เช่น

[phom¹] "ผม"

[phaa²] "ผ้า"

/b/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานริมฝีปาก ลิขลิบ โฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่ามีเสียงย่อย เช่น

[baan⁴] "บาน"

[baw⁴] "เบา"

/ɰ/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานฟัน ลิขลิบ อโฆชะ เกิดได้ทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ มีเสียงย่อย 3 เสียง คือ

[t̚] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ซึ่งลงเสียงหนัก จะเกิดฐานฟัน เช่น

['t̚ii⁴] "ดี"

['t̚aa⁴ 'dii⁴] "ตาดดี"

[t̚] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ซึ่งไม่ลงเสียงหนัก จะเกิดฐานฟัน-ปุ่มเหงือก

เช่น

[t̚aa⁸ 'tum⁴] "ตาดุ่ม"

[t̚ɔ:⁸ 'maaj⁷] "ตอไม้"

[t̚] เมื่อเกิดท้ายคำจะเกิดที่ฐานปุ่มเหงือก และเสียงจะระเบิดผ่านออกทางจมูก เช่น

[pit⁴] "ปิด"

[?ap⁷] "อับ"

/th/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานฟัน ธนิต อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ มีเสียงย่อย 2 เสียง

คือ

[th̚] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ซึ่งลงเสียงหนัก จะเกิดฐานฟัน เช่น

['th̚on⁵] "ทน"

['th̚aa⁵ 'sii¹] "ทาสี"

[th̚] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ที่ลงเสียงเบา จะเกิดฐานฟัน-ปุ่มเหงือก เช่น

[th̚aa⁸ 'pɛɛŋ³] "ทาแป้ง"

[th̚u⁹ 't̚in⁴] "ตุงเท้า"

/d/ พยัญชนะกักระเบิด เส้นเสียงกัก ฐานฟัน สนิล โฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่ามี

เสียงย่อย เช่น

[?dii⁴] "ดี"

[?daa³] "ได้, ด้าย"

/c/ พยัญชนะกักเสียดแทรก ฐานเพดานแข็ง (ค่อนข้างหน้า) สนิล อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่ามีเสียงย่อย เช่น

[caam⁴] "จาม"

[cuup³] "จูบ"

/k/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานเพดานอ่อน สนิล อโฆชะ เกิดได้ทั้งตำแหน่งต้นและท้ายคำ มีเสียงย่อย 4 เสียง เช่น

[k̚] เมื่อเกิดต้นคำข้างสระ [i, ii] ซึ่งเป็นสระหน้าสูง จะเกิดที่ฐานเพดานแข็ง (เช่นเดียวกับในภาษาอื่นต่างๆ ไป) เช่น

[k̚iip³] "ก๊ีบ"

[k̚] เมื่อเกิดต้นคำข้างหน้าสระอื่น จะเกิดฐานเพดานอ่อน เช่น

[k̚ap⁴] "ก๊ีบ"

[koon⁴] "โกน"

[k] เมื่อเกิดท้ายคำข้างสระ [i, ii] จะเกิดฐานเพดานแข็ง และเสียงจะระเบิดผ่านออกทางจมูก เช่น

[ci⁴k] "จิก"

[piik³] "ปิก"

[k] เมื่อเกิดท้ายคำข้างหลังสระอื่น จะเกิดฐานเพดานอ่อน และเสียงจะระเบิดผ่านออกทางจมูก เช่น

[tak⁴] "ตัก"

[dɛk⁴] "เด็ก"

/kh/ พยัญชนะกักระเบิด ฐานเพดานอ่อน ชนิด อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้น มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ

[kh] เมื่อเกิดต้นคำข้างหน้าสระ [i, ii] ซึ่งเป็นสระหน้าสระสูง จะเกิดที่ฐานเพดานแข็ง (เช่นเดียวกับในภาษาอื่นๆ ทั่วไป) เช่น

[khii⁵m] "คิม"

[khii⁷t] "คิต"

[kh] เมื่อเกิดต้นคำข้างหน้าสระอื่น จะเกิดฐานเพดานอ่อน เช่น

[khuj⁷] "ค็ย"

[khaa⁷] "ค้ำ"

[ʔ] พยัญชนะกักระเบิด ฐานเส้นเสียง สติล อโฆชะ เกิดทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ มีเสียงย่อย 3 เสียง คือ

[ʔ] เมื่อเกิดต้นคำข้างหน้าสระ [a, aa] เสียงจะขึ้นจมูก เช่น

[ʔaw⁴] "เอา"

[ʔap⁴] "อับ"

[ʔ] เมื่อเกิดต้นคำข้างหน้าสระอื่น เสียงจะไม่ขึ้นจมูก เช่น

[ʔeem⁴] "อึม"

[ʔuum⁴] "อุ่ม"

[ʔ] เมื่อเกิดท้ายคำ เสียงจะระเบิดออกทางจมูก เช่น

[kaa^{ʔ3}] "กะ"

[cwa^{ʔ3}] "เจาะ"

/m/ พยัญชนะนาสิก ฐานริมฝีปาก โฆชะ เกิดทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ ไม่พบว่าเสียงย่อย เช่น

[maa⁵] "มา"

[tham⁵] "ท่า"

/n/ พยัญชนะนาสิก ฐานฟัน-ปุ่มเหงือก โอมะ เกิดทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ

[๓] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ซึ่งลงเสียงหนัก จะเกิดที่ฐานฟัน-ปุ่มเหงือก เช่น

['nim¹] "สนิม"

['naa¹] "หนา"

[๓] เมื่อเกิดต้นคำในพยางค์ที่ลงเสียงเบา จะเกิดที่ฐานปุ่มเหงือก เช่น

[nin⁸ 'thaa⁵] "นินทา"

[naan⁸ 'haam⁵] "นางงาม"

/ŋ/ พยัญชนะนาสิก ฐานเพดานแข็ง (ค่อนไปข้างหน้า) โอมะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[ŋaŋ⁵] "มี"

[ŋiŋ¹] "หญิง"

/ŋ/ พยัญชนะนาสิก ฐานเพดานอ่อน โอมะ เกิดเฉพาะตำแหน่งท้ายคำ มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ

[๓] เมื่อเกิดท้ายคำข้างหลังสระ [i, ii] ซึ่งเป็นสระหน้าสระสูง จะเกิดที่ฐานเพดานแข็ง เช่น

[ciŋ³] "จริง"

[liiŋ⁵] "สิง"

[๓] เมื่อเกิดท้ายคำข้างหลังสระอื่น จะเกิดที่ฐานเพดานอ่อน เช่น

[luŋ⁵] "ลุง"

[waŋ⁵] "วัง"

/f/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานริมฝีปาก-ฟัน อโอมะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[faa¹] "ฟา"

[fan¹] "ฟัน"

/s/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานปุ่มเหงือก อโอมะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[saam¹] "สาม"

[sam⁷] "ซ้ำ"

/θ/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานระหว่างฟัน อโอมะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เสียงนี้จะพบในคำเป็นจำนวนไม่มาก เช่น

[θวว⁴] "กร่อย"

[θวว³] "ตลก"

/ʃ/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานปุ่มเหงือก-เพดานแข็ง อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[ʃuan⁵] "ชวน"
[ʃaaw⁵] "เช่า"

/h/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานเส้นเสียง อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[hom¹] "ห่ม"
[hoon⁷] "ห่อ"

/h/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานเส้นเสียง โฆชะ ขึ้นจมูก เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[huu⁵] "จู"
[haa⁵] "งา"
[hoon¹] "หงอน"

/w/ พยัญชนะกึ่งสระ ฐานริมฝีปาก-เพดานอ่อน เส้นเสียงกัก (เส้นเสียงจะกักลมไว้ก่อนจะให้ลมผ่านไปช่องปาก) โฆชะ เกิดได้ทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ ไม่พบว่า มีเสียงย่อย เช่น

[wan⁵] "วัน"
[waaw⁶] "ว่า"

/j/ พยัญชนะเสียดแทรก ฐานเพดานแข็ง (ค่อนข้างหน้า) โฆชะ เกิดได้ทั้งตำแหน่งต้นคำและท้ายคำ มีเสียงย่อย 3 เสียง คือ [ʔ], [dz] และ [j]

เมื่อเกิดตำแหน่งต้นคำ บางครั้งจะเป็นเสียงเสียดแทรก [ʔ] บางครั้งจะเป็นเสียงกักเสียดแทรก [dz] เช่น

[ʔjɯn⁴] "ยีน"
[dzɯn⁴] "ยีน"
[ʔjaa⁴] "ยา"
[dzaa⁴] "ยา"

/l/ พยัญชนะข้างลิ้น ฐานปุ่มเหงือก อโฆชะ เกิดเฉพาะตำแหน่งต้นคำ มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ [l] และ [l̥] เช่น

[l̥] เมื่อเกิดข้างหน้าสระ [i, ii] ซึ่งเป็นสระหน้าสระสูง จะเกิดที่ฟัน-ปุ่มเหงือก เช่น

[liim²] "ลิ้ม"

[l] เมื่อเกิดข้างหน้าสระอื่น จะเกิดที่ฐานปุ่มเหงือก

[lɔk³] "ถลอก"

1.9.2.2 หน่วยเสียงสระ

ข้างล่างนี้

หน่วยเสียงสระในภาษาสงขลาไม่แตกต่างจากภาษากรุงเทพฯ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงสระในภาษาสงขลา

	หน้า	กลาง	หลัง
	ริมฝีปากไม่ท้อ		ริมฝีปากท้อ
สูง	i, ii, ia	u, uu, ua	u, uu, ua
กลาง	e, ee	ɔ, ɔɔ	o, oo
ต่ำ	ɛ, ɛɛ	a, aa	ɔ, ɔɔ

1.9.2.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสงขลา มี 7 หน่วยเสียง ดังนี้

ว.1 หน่วยเสียงสูง-ขึ้น มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงเลื่อนขึ้น 45 เซ็น

[aaj¹ "นาย"phit¹ "ผิด"

ว.2 หน่วยเสียงสูง-ตก มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงเลื่อนลง 43 เซ็น

pheet² "แพด"hooŋ² "ห้อง"

ว.3 หน่วยเสียงกลาง-ระดับ มีลักษณะเป็นเสียงกลาง-ระดับ 33 เซ็น

kaan³ "ก้าง"tom³ "ต้ม"

ว.4 หน่วยเสียงต่ำ-ขึ้น มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำขึ้น 24 เซ็น

kaw⁴ "เกา"dii⁴ "ดี"

ว.5 หน่วยเสียงกลาง-ตก มีลักษณะเป็นเสียงกลางระดับตก 332 เซ็น

khon⁵ "คน"maa⁵ "มา"

ว.6 หน่วยเสียงต่ำ-ระดับ มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำระดับ 22 เซ็น

thiaw⁶ "เที่ยว"phe⁶ "แพะ"

ว.7 หน่วยเสียงต่ำ-ตก มีลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างต่ำเลื่อนลง 21 เซน

khaa ⁷	"คำ"
sak ⁷	"ซัก"

1.9.2.4 โครงสร้างพยางค์

ลักษณะโครงสร้างพยางค์ในภาษาสงขลาเป็นแบบ C(C)V(V)¹⁻⁷ C(C)V(V)C¹⁻⁷ การปรากฏของพยัญชนะต้นไม่แตกต่างจากภาษากรุงเทพ คือ สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือพยัญชนะควบกล้ำ และวรรณยุกต์ทั้ง 7 หน่วยเสียงสามารถเกิดได้ทั้งกับพยางค์ปิด และพยางค์เปิด ตัวอย่างเช่น

khan ¹	"ขัน"	khat ¹	"ซัด"
khaaj ²	"ไ้"	khwit ²	"ซวิด"
kan ³	"กั้น"	kwaan ³	"กว้าง"
kaw ⁴	"เกา"	kwaan ⁴	"กวาง"
khan ⁵	"คั้น"	phluu ⁵	"พลู"
kham ⁶	"คำ"	khlaap ⁶	"กราบ"
kham ⁷	"คำ"	khl k ⁷	"ครก"

1.9.2.5 เปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะสงขลากับภาษาถิ่นอื่น

วิจิตร ณานวิบูลย์ (2499) ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาสงขลากับภาษากรุงเทพฯไว้ว่า พยัญชนะที่ภาษาสงขลามีแต่ภาษากรุงเทพฯไม่มี ได้แก่ / θ /, / ɲ /, / ʃ / และ / ʔ /

เช่น ในคำว่า "กรอง" ภาษาสงขลาใช้ [θɔɔn ⁴]	ภาษากรุงเทพฯใช้ [kɔɔn ¹]
"หญ้า" ภาษาสงขลาใช้ [ɲaa ²]	ภาษากรุงเทพฯใช้ [jaa ³]
"ชวน" ภาษาสงขลาใช้ [ʃuan ⁵]	ภาษากรุงเทพฯใช้ [chuan ¹]
"งาน" ภาษาสงขลาใช้ [ɣaan ⁵]	ภาษากรุงเทพฯใช้ [ŋaan ¹]
ส่วนพยัญชนะต้นที่ภาษาถิ่นสงขลาไม่มี มีเฉพาะในภาษากรุงเทพฯ คือ / r /	

ชอนกลิน พิเศษสกลกิจ (2516) ได้เปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ของภาษาไทย 4 ถิ่น คือ อุบลราชธานี เชียงใหม่ สงขลา และกรุงเทพฯ สรุปได้ว่า เสียงพยัญชนะในภาษาสงขลาใกล้เคียงกับภาษากรุงเทพฯมากกว่าภาษาอุบลฯและเชียงใหม่ เสียงพยัญชนะที่ภาษาอุบลฯ เชียงใหม่และสงขลามีเหมือนกัน แต่กรุงเทพฯไม่มี คือ / ɲ / ซึ่งเป็นเสียงขึ้นจมูก ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานว่า เดิมหน่วยเสียง / ɲ / น่าจะมีในภาษากรุงเทพฯ เสียงพยัญชนะในภาษาอุบลฯ สงขลา และเชียงใหม่ขาดเหมือนกัน ในขณะที่ภาษากรุงเทพฯมี คือเสียงพยัญชนะต้น / r / และหน่วยเสียงที่ภาษาสงขลามีตรงกับภาษา

กรุงเทพฯ แต่ภาษาอุบลฯและเชียงใหม่ไม่มี คือ เสียง / ch / หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่พบว่า
ภาษากรุงเทพฯ และภาษาสงขลามีตรงกัน คือ / kl-, khl-, pl-, phl-, kw-, khw- / ส่วนหน่วยเสียง
พยัญชนะควบกล้ำที่ภาษาสงขลามี แต่ภาษาไทยกรุงเทพฯไม่มี คือ / ml- /.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย